

Självständigt arbete på grundnivå

Independent degree project – first cycle

Socialt arbete 15 hp

Social work cred 15

Ungdomars upplevelser av marginalisering

Hirey Roble

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. **Campus Sundsvall** Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

MITTUNIVERSITETET

Avdelningen för Socialt arbete

Examinator: Masoud Kamali, Masoud.Kamali@miun.se

Handledare: Jessica H. Jönsson, Jessica.Jonsson@miun.se

Författare: Hirey Roble, Hiro1100@student.miun.se

Utbildningsprogram: Socionomprogrammet, 210 hp

Huvudområde: Socialt arbete

Termin, år: VT 2015

Innehållsförteckning

1.0 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering	3
1.3 Syfte och Frågeställningar	3
2.0 Metod	4
2.1 Val av metod.....	4
2.2 Datainsamling	4
2.3 Tillvägagångssätt.....	5
2.4 Urval av intervjupersoner	6
2.5 Reliabilitet och Validitet	6
2.6 Etiska förhållningssätt.....	7
2.7 Analysmetod	8
3.0 Tidigare forskning och teoretiska perspektiv	8
3.1 Skola, arbetsmarknad, boende och media	9
3.2 Ungdomarnas föreställningar.....	11
3.3 Teoretiska perspektiv.....	13
3.3.1 Marginalisering och strukturella diskriminering.....	13
3.3.2 Vardagsdiskriminering	14
4.0 Resultatredovisningar och Analys	15
4.1 Tema 1 Upplevelser av marginalisering	16
4.2 Tema 2 Hinder för att lämna marginaliseringen	19
4.3 Tema 3 Möjligheter för att lämna marginaliseringen.....	21
5.0 Diskussion	23
6.0 Referenslistan	27
7.0 Bilaga 1	29
8.0 Bilaga 2	30

Förord

Jag vill först och främst passa på att tacka de personer som hjälpt mig med denna undersökning och gjort uppsatsen möjlig. Ett stort tack vill jag även rikta till de ungdomar som deltagit i intervjuerna och låtit mig ta del av deras historier och upplevelser. Utan er hade detta arbete inte varit möjligt. Sist men inte minst vill jag tacka min handledare Jessica H. Jönsson för hennes kreativa och stimulerande handledarskap. Det har gett mig inspiration och skapat goda förutsättningar att genomföra denna uppsats.

Abstrakt

Denna studie syftar till att undersöka ungdomars upplevelser av marginalisering i några marginaliserade områden i Sverige samt dessa ungdomars möjligheter att motverka social exkludering och marginalisering. Följande frågeställningar har väglett arbetet: Hur upplever ungdomar boende i marginaliserade områden social exkludering, marginaliseringen och diskrimineringen i samhället? Vilka hinder upplever ungdomar för att lämna marginaliseringen och marginaliserade områden? Vilka möjligheter tror sig ungdomarna ha för att motverka marginaliseringen och lämna marginaliserade områden? Uppsatsens vetenskapsteoretiska hemvist är hermeneutiken, dvs. den tolkande traditionen inom samhällsvetenskaperna och använder sig av teoretiska perspektiv som marginalisering och vardagsrasism. Uppsatsens empiri bygger på kvalitativa semistrukturerade intervjuer med 7 ungdomar i åldrarna 18- 29 år boende i marginaliserade områden. Intervjumaterialet har analyserats genom en kvalitativ narrativ analysmetod. Resultatet visar att många ungdomar upplever strukturella hinder för inkludering i det svenska samhället. Ungdomarna menar att de inte ska fastna i offerrollen utan måste själva bli aktiva i att hitta vägar ut ur diskriminering och marginalisering. Ungdomarna beskriver att det är viktigt att de kämpar för att ta sig ut ur marginalisering och de marginaliserade områdena.

NYCKELORD:

Marginalisering, marginaliserade områden, diskriminering, ungdomar, svenska förorter.

Författare: Hirey Roble

Datum Maj 2015

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Den ekonomiska globaliseringen, välfärdsstatens tillbakadragande och framväxt av nyliberalismen framställs ofta som de enda hållbara utvecklingsmodellerna i världen trots att dessa förändringar har lett till ökade globala orättvisor, sociala problem samt reproduktionen av etniska ojämlikheter uppkommit (Jönsson & Kamali, 2012). Detta har tillsammans med utvecklingen mot ett postindustriellt samhället lett till en ökad fattigdom, segregation och arbetslöshet i många västereuropeiska länder.

Exkludering av människor har bidragit till den omfattande marginaliseringen som drabbar vissa grupper i samhället, särskilt drabbade är ungdomar som är bosatta i marginaliserade områden (Kamali, 2006).

Den europeiska kommissionens årliga rapport kring fattigdomsbekämpning och social exkludering visar att antalet öppet arbetslösa ökat kraftigt.

Ungdomsarbetslösheten är högre och människor som lever i fattigdom inom europeiska unionen beräknas upp till 80 miljoner människor, där en fjärdedel av dem är ungdomar (Europeiska kommissionen, 2010). I Sverige har andelen av befolkningen som kategoriseras vara i risk för att hamna i fattigdom ökat de senaste åren. I en europeisk kontext innebär begreppet fattigdom en inkomst som ligger under 60 procent av medianinkomsten. Fattigdomens ökning var 12 till 14 procent för hela befolkningen under senaste år men dessa siffror skiljer sig markant bland individer med en annan etnisk bakgrund vars ökning motsvarade ungefär 25 procent (Philip, 2013). Många grupper med invandrarbakgrund drabbas därför av marginalisering och en ökad fattigdom. Detta är både ett resultat av den strukturella och institutionella diskrimineringen och rasismen som genomsyrar alla europeiska länder och välfärdsstatens tillbakadragande som ett resultat av nyliberalismens frammarsch (Kamali, 2008; Jönsson & Kamali, 2012).

Som ett resultat av detta upplever många marginaliserade ungdomar att de saknar inflytande i det stora samhället och i den nationella gemenskapen (Kamali, 2004).

Boendesegregation har varit en omdebatterad fråga i Sverige från mitten av 1960-talet till mitten av 1970-talet. Denna diskussion är än idag aktualiserad och av relevans för debatten om integration och marginalisering. Majoriteten av dessa områden betraktats som förorter, dessa områden benämns under termen marginaliserade områden. I koppling till detta återfinns till stor del dåliga rykten, med ett bostadsområde som omfattas av slitna hus, hög socioekonomisk utsatthet samt etnisk segregation (Molina, 1997).

Begreppet förort och marginaliserade områden har kommit att användas som en liknelse för att beskriva en ofrivillig och tillskriven position i samhället. I en svensk kontext karaktäriseras förorter ofta som missgynnande områden med hög andel personer med invandrarbakgrund, sociala exkludering, hög arbetslöshet, kriminalitet och utbredd marginalisering. Att vissa områden i allmänt tal benämns som förorter har således inte enbart med deras geografiska placering att göra, utan handlar snarare om de demografiska förhållandena. I detta sammanhang har begreppet förort kommit att utmärka "dem andra", de som inte hör till gemenskapen och samhället (Kamali, 2006). Faktorer som bostadssegregation, sociokulturell marginalisering och diskriminering av skola och poliser skapar ett forum för ungdomar att visa sitt missnöje genom att konstruera en egen identitet. Ett flertal ungdomar med invandrarbakgrund riskerar att hamna i ett vakuum, detta i samband de upplever att de inte är accepterade i gemenskapen (Sernhede, 2002).

Sernhede (2013) beskriver att de ökade klyftorna i samhället och en ökad marginalisering av personer boende i marginaliserade områden är grunden till ungdomars frustration som har lett till de senaste upploppen i Sveriges förorter. De mediala rapporteringarna kring händelserna visade en negativ bild av förorterna. De individer som är bosatta i dessa marginaliserade områden beskrivs vara stämplade

förlorare, då instängningen i områden utan utbildning, framtid och hopp blir problematisk. Den forskning som har gjorts i marginaliserade områden visar att ungdomsvåldet i ett flertal europeiska stigmatiserade områden har liknande karaktär. Förortsupploppen i Frankrike hösten 2005 var utfallet av en generation som har fastnat i en permanent marginaliseringsposition, vilket grundas i att ungdomarna upplevt att de förlorat sin makt gällande sina personliga möjligheter att utvecklas och stadga sig i det stora samhället (Kamali, 2006). Ett flertal av dessa ungdomar som lever i marginaliserade områden är överrepresenterade i siffror gällande arbetslöshet, kriminalitet och utanförskap. Ansvariga politiker åtkommer gång på gång med nya förslag som handlar om fler satsningar för målgruppen. Problematiken är inte enkel, därför blir interventionerna och satsningarna ofta verkningslösa för marginaliserade grupper. Ungdomars frustration i relation till de senaste upploppen och dess konsekvenser är viktiga att uppmärksamma både på samhälls- och individnivå.

1.2 Problemformulering

Marginaliserade ungdomars protester i form av upplopp, bilbränder och stenkastning mot polisen i marginaliserade områden, försämrade skolresultat för ungdomar med invandrarbakgrund boende i marginaliserade områden och deras försämrade integration i det svenska samhället har diskuterats länge inom samhällsvetenskaplig forskning (Kamali, 1999, 2005; Sernhede, 2002). Detta ligger till grund för mitt intresse att studera ungdomars upplevelser av marginalisering i Sveriges förorter. Det är av särskilt intresse att analysera den marginaliseringskultur som uppstår på grund av ungdomars svaga band till det övriga samhället.

1.3 Syfte och frågeställningar

Denna studie syftar till att undersöka ungdomars upplevelser av marginalisering i några marginaliserade områden i Sverige samt dessa ungdomars möjligheter att motverka social exkludering och marginalisering.

- Hur upplever ungdomar bosatta i marginaliserade områden social exkludering, marginaliseringen och diskriminering i samhället?
- Vilka hinder upplever ungdomar för att lämna marginaliseringen och de marginaliserade områdena?
- Vilka möjligheter tror sig ungdomarna ha för att motverka marginaliseringen och lämna de marginaliserade områdena?

2. Metod

2.1 val av metod

Detta avsnitt inleds med metodologisk ansats som sedan följs av datainsamling, tillvägagångssätt, urval av intervjupersoner, reliabilitet och validitet, etiska förhållningssätt och analysmetod. Studiens val av metod tar sin utgångspunkt i uppsatsens syfte att undersöka upplevelser av marginalisering bland ungdomar bosatta i ett marginaliserat område i Sverige, samt hur de ser på sina möjligheter att lämna marginaliseringen. Denna studie har en hermeneutisk utgångspunkt som innebär tolkningar och förståelse för resultat som inkommer under fältarbetet. Vidare beskrivs studiens tillförlitlighet och trovärdighet i relation till hur man mäter kvalitet i kvalitativa intervjustudier (Bryman, 2011).

2.2 Datainsamling en intervjustudie

Jag har använt mig av en semistrukturerad intervjuguide som innefattar öppna frågor med viss struktur, denna typ av intervjuer lämnar utrymme till förtydligande samt följdfrågor. Med hjälp av denna metodik har det varit möjligt att samla in relevant empiri i förhållande till studiens frågeställningar och teman. Detta utan att begränsa informanterna till att utveckla sina egna resonemang/berättelser i förhållande till frågorna. Intervjuerna har inte krävt att intervjupersonerna skall delge "korrekt" information, utan en bild av hur de själva upplever sin livssituation.

2.3 Tillvägagångssätt

Jag började mitt uppsatsarbete med att ta kontakt med ungdomar som var intresserade av att delta i studien och berätta om sina upplevelser och erfarenheter av att bo i ett marginaliserat område som t.ex. Tensta i Stockholm. Inledningsvis vände jag mig till områden där ungdomarna brukar röra sig, som fritidsgårdar i området och centrum. Jag kontaktade även den sociala insatsgruppen som har en lokal i området, där många ungdomar kommer för att få stöd och vägledning att lämna kriminaliteten.

Jag informerade om studiens syfte och temaområden för de ansvariga för verksamheterna och berättade att jag håller på att skriva min c-uppsats. De ställde sig positiva till det och vidare informerades ungdomarna som var där då. På så sätt kom jag i kontakt med ungdomar som var intresserade av att delta i intervjuer. Ett annat tillvägagångssätt var att jag själv kontaktade ungdomar bosatta i de marginaliserade områdena Rinkeby i Stockholm och Gottsunda i Uppsala.

Intervjuerna med ungdomarna genomfördes i en lugn miljö där de kunde berätta om sina erfarenheter och formulera sina svar utan stress, med gott om tid. Innan varje intervjutillfälle gick jag igenom intervjufrågorna och informerade om de etiska principerna. Jag informerade även att deras deltagande i intervjun var frivilligt och att de har rätt att avbryta intervjun eller avböja att svara på vissa frågor. Alla ungdomar gav sitt godkännande till att spelas in. Under inspelningarna gjorde jag även fältanteckningar. Intervjuerna genomfördes både på allmänna och privata platser så som biblioteket, fritidsgård och hemma hos en av intervjupersonerna samt via Skype då en av intervjudeltagarna inte kunde vara närvarande på plats.

Intervjuerna genomfördes enskilt och varje deltagare fick tid för reflektion efter intervjuns slut.

2.4 Urval av intervjupersoner

I denna studie har jag valt att använda målinriktade eller målstyrd urval (purposive sampling) vilket normalt tillämpas vid kvalitativa undersökningar. I ett sådant urval väljs intervjupersoner ut, vad gäller de specifika egenskaper och ändamål för undersökningen, vilket bildar en mindre grupp som studeras i studien. Jag har valt att avgränsa intervjupersoner utifrån egenskaperna åldersram och boende kategorier. Jag valde ungdomar mellan 18-29 år som är bosatta i marginaliserade områden. I denna åldersram har individen kommit en bit i livet och går antingen fortfarande på gymnasiet eller hunnit etablera sig i vuxenlivet och bildat eget hushåll eller familj och utbildning eller arbete.

2.5 Reliabilitet och validitet

Reliabiliteten i denna undersökning är av hög trovärdighet då jag har genomfört intervjuer där respondenterna själva har beskrivit sina upplevelser och erfarenheter av sin uppväxt i de marginaliserade områdena. Att leva i de marginaliserade områdena och ha en annan etnisk bakgrund utgör ett flertal begränsningar i samhället för den enskilde individen, detta i samband med att ungdomar strävar efter att inkluderas och känna sig som en del i samhället.

Med validiteten menar man att om forskaren undersökt det som har beskrivits frågeställning och syfte. Genomförandet av studien är en kvalitativ studie där jag använder mig av intervjuer. Kvalitativa semistrukturerade intervjuer ger möjlighet till en ökad kunskap och djupare förståelse för de föreställningar som studien behandlar. Metodvalet lägger stort fokus på varje intervjupersons egen berättelse och erfarenheter. Denna uppsats fokuserar på ungdomar som bor i marginaliserade områden och deras upplevelser av marginalisering.

2.6 Etiska förhållningsätt

Utifrån vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom humanistiska samhällsvetenskaplig forskning, har denna studie försöker att genomföra principerna för det etiska förhållningssättet. Det är också viktigt att vara noggrann med principerna samt planering för intervjuerna. Vidare är det väldigt viktigt att ge tydlig information till intervjupersonerna som deltar i studien (Kvale, 1997).

Innan jag startade intervjuer fick alla intervjupersonerna information om de fyra etiska huvudkraven som bör uppfyllas för att en forskning ska gälla, jag gick igenom dessa krav innan inspelningen startades, detta för att skydda intervjupersonerna och deras integritet. De etiska kraven är informationskravet som innebär att forskaren måste informera intervjupersonerna om forskningssyftet och att den är frivilligt att delta i. Samtyckeskravet som utgår från att alla intervjupersonerna har rätt att bestämma själva om de vill medverka eller inte. Samt att intervjun kan avbrytas när som helst under intervjun utan negativa följder. Informanterna är i detta fall myndiga och då krävs inte vårdnadshavarens tillåtelse för att genomföra en intervju. Konfidentialitetskravet utgår ifrån att alla uppgifter om de deltagande personer som medverkar i en forskning skall behandlas med sekretess och att den som utför studien garanterar att deltagarna ska vara anonyma. Informanterna berättade om sina liv och deras utsaga var enbart kända för mig som utfört studien.

Intervjupersonerna var också anonyma enligt överenskommelsen. Nyttjandekravet utgår från att allt insamlat material i form av inspelade intervjuer från de enskilda personerna endast får användas för forskningens ändamål. Allt inspelat material har därför raderats efter genomförandet av studien för att säkra deltagarnas anonymitet. Under intervjuprocessen var de etiska aspekterna något som jag ständigt var medveten om och återkom till, eftersom jag inte ville att mina respondenter skulle känna sig utlämnande eller inte respekterad. Respekt, integritet och trovärdighet gentemot respondenterna var några av de etiska aspekter som jag lyfte fram och som

ständigt var återkommande i dialog mellan mig som författare och respondenterna (Bryman, 2011).

2.7 Analyismetod (Narrativ teori och metod)

Transkribering av intervjuerna har genomförts efter att varje intervju spelats in. Jag har valt att använda en narrativ analysmetod för att analysera innehållet i intervjuerna. Narrativ teori och metod utgår ifrån livsberättelsen som utgör fokus i min undersökning och är en specifik form av berättelse. För att uttrycka mig enkelt är livsberättelsen en berättelse där någon berättar om sitt liv eller valda delar av det, för någon annan. När man som forskare använder sig av livsberättelser undersöker man på olika sätt hur människor skapar sin identitet och ger mening åt sina liv. Människans egna tolkningar av sig själva sätts i centrum (Johansson, 2005).

När intervjupersoner fick besvara frågor om olika ämnen i relation till marginalisering som har koppling till deras livshistorier, gav en del långa svar medan andra gav korta svar. Jag har använt mig av meningskoncentrering i bearbetningen av materialet vilket innebär att jag först läste igenom intervjun för att få en känsla av helheten, sedan fastställde jag meningsenheter som intervjupersonerna har uttryckt. Utifrån studiens syfte och frågeställningar har olika teman identifierats exempelvis arbetsmarknad, boende och skolan. Dessa teman gör analysen i förhållande till teoretiska perspektiven möjlig.

3.0 Tidigare forskning och teoretiska perspektiv

I följande avsnitt presenterar jag utvalda delar av den forskning som är gjord på fältet kring ungdomar och marginalisering i Sverige. Detta fält är väl utforskat under många års tid. Sedan skall jag börja med att presentera studiens teoretiska perspektiv om marginalisering och strukturella diskriminering som visar på den vardag som många ungdomar i marginaliserade område har och som formar deras föreställningar gentemot det stora samhället.

3.1 Skola, arbetsmarknad, boende och media

Bunar (1999) beskriver att skolor som ligger i marginaliserade områden oftast hamnar i centrum för den offentliga debatten. I samband med detta beskrivs det att segregationen är påtaglig och uppmärksamheten kring fenomenet dels beror på att områdena är problematiska som ger betydande utslag. Den sociala reproduktionen inom skolan innebär en slags kontroll över skolans främsta resultat samt att den legitima kunskapen fungerar i relation till att skolan ligger i ett marginaliserat bostadsområde. Familjens ekonomiska ställning och sociala nätverk har betydelse för hur ungdomar som bor i dessa marginaliserade områden lyckas i skolan. Ungdomar som är inrikes födda har fått primära kunskaper hos sin familj i förhållande till sina jämnåriga från familjer som av olika skäl inte kunnat uppfylla detta.

Vidare bedöms ungdomar från olika sociala bakgrunder utifrån lärarnas skilda förväntningar av eleverna. När eleven som bor i ett marginaliserat område har svårt i skolan ser man ofta inte på de bakomliggande problemen, utan sätter en stämpel på dem att de inte klarar av att gå i en vanlig klass, vilket i sin tur skapar en direkt undermedveten diskriminering gentemot dessa elever. Lärarnas beteenden förstärker och visar en handling som är diskriminerande. Författaren menar på att detta leder till att elever hamnar i olika fack, utan en specifik åtgärd, dessa barn får inte sina rättigheter och möjligheter tillfredsställda i relation till deras problem eller svaghet. Skolorna som ligger i dessa områden visade lägre skolprestationer och andelen elever som saknar godkända slutbetyg i något av kärnämnen (svenska, engelska, matematik) efter vårterminen 1998 i Stockholms stadsdelsområden. I dessa områden var det 38 procent elever från Rinkeby, 23 procent elever i Spånga – Tensta och 20 procent elever i Kista som inte hade ett fullständigt betyg (ibid). Samtidigt visade resultat från den statistiska centralbyrån att inrikes födda elever i grundskolan har högre genomsnittligt betyg än utrikes födda, här återspeglas också skillnaden i andelen som blev behöriga till gymnasiet (Ibid.).

Under perioden 2007-2011 visa stora skillnader mellan inrikes födda och utrikes födda. Det var 91 procent av de inrikes födda eleverna som var behöriga till gymnasieskolan, i jämförelse med 65 procent av de utrikes födda (Nylin, 2011).

Kamali (2005) menar att det inte är nytt fenomen att skolan och universitet har behandlat elever annorlunda gällande möjligheter och bedömning. Ungdomar med en annan etnisk bakgrund behandlas sämre än ungdomar med en etnisk svensk bakgrund. Ungdomar som bor i marginaliserade områden stöter på olika typer av diskriminering, exempelvis beskrivs det att vissa lärares förväntningar gentemot ungdomar med annan etnisk bakgrund är högre och svårare att nå upp till. En annan bidragande faktor till ungdomars skolmisslyckanden är bristande kommunikation mellan skolpersonal och föräldrar (Ibid.).

Diskrimineringen kan vara institutionell, detta kan ha påföljd på individens ekonomiska och personliga utsatthet. Att inneha en egen bostad är en central betydelse för de flesta människor. Faktorer som inkomst och förtjänster kan påverka valet av boende, men det är ingen självklarhet för många ungdomar att själva få välja hur och vart de ska bo. Det är väldigt vanligt att ungdomar väljer att bosätta sig i områden där det finns människor som de kan relatera till, detta i koppling till sin etniska bakgrund och livserfarenhet. Det finns vissa hinder att få tag på en bostad utanför de marginaliserade områden samband med att de utesluts från boenden utanför de socialt utsatta områdena. Marginaliserade och stigmatiserade områden stämplas till de platserna där "de andra" bor, med segregation, arbetslöshet eller delvis arbetande inom lågstatus yrken och kriminalitet. Marginaliserande och stigmatiserande områden har blivit ett geografisk förkroppsligandet av samhällets avvikare. Denna boendesegregation kan ses i skenet av ett diskriminerande på arbetsmarknaden som inte ger individer möjlighet till en ekonomisk självständigt. Den som inte får jobb hänvisas alltid till särskilda områden. En diskriminering på arbetsmarknaden utvecklas till att områden organiserade efter etnisk princip, exempelvis ghettoliknande boenden, mot individernas egen vilja (Kamali, 2005).

Kamali (2005) beskriver vidare att diskriminering på arbetsmarknaden och i arbetslivet är centrala faktorer för människors deltagande i samhällslivet. Det föreligger hinder att förverkliga individens drömmar och önskemål att få fotfäste i arbetslivet, vilket i sin tur väcker en stor frustration bland ungdomar i dessa marginaliserade områden. Att specifika grupper människor i samhället inte lyckas ta in sig på arbetsmarknaden förstärker och bygger en gränsdragning mellan ett "vi och dem". Detta handlar inte bara om arbete, utan även vilka slags jobb som är tillgängliga för dessa ungdomar som lever i marginaliserade områden. Ett instabilt arbetsliv utan försäkringsmöjligheter och planering är i sig ett kännetecken av diskriminering, ett gott exempel är att man har kommit långt i livet och fortfarande är arbetslös.

I media framställs de marginaliserade förorterna ofta som problemfyllda områden med kriminella gängbildningar och våldsamheter. Invånarna i dessa områden, i synnerhet ungdomar med invandrarbakgrund framställs som hotfulla och farliga. Denna typ av avcivilisering och demonisering syftar till att förstärka polisens misstankar om ungdomarna som potentiella brottslingar med benägenhet att begå brott (Wacquant, 1996). Det råder också en omfattande misstro och rädsla för polisen bland ungdomarna. Polisen har visat sig ha en förutsatt misstanke gällande brott och oro i dessa områden. Vilket i sin tur resulterat i att polisen oftare griper ungdomar med en annan etnisk bakgrund, i jämförelse med etniskt svenska ungdomar (Kamali, 2005).

3.2 Ungdomarnas föreställningar om det svenska samhället

Kamali (1999) beskriver att ungdomar med invandrarbakgrund och deras inställning till det svenska samhället utgår ifrån hur deras föräldrars livssituation ser ut i Sverige. Om ungdomarna har en negativ inställning mot det svenska samhället beror det på deras föräldrars position i samhället. Om föräldrarna står utanför arbetsmarknaden och saknar en social gemenskap påverkas ungdomens syn på sig

själv och det övriga samhället. På så sätt tenderar föräldrar att föra över deras missnöjda attityder mot myndigheter till sina egna barn. Detta kan exempelvis vara att föräldrar beskriver att "svenskar" inte vill att de skall lyckas och "svenskar" är i dessa fall ofta myndigheter, polis, skolpersonal och med mera.

Kamali (199) menar dock också att relationen mellan föräldrarnas inställning och påverkan på deras barns inställning på det svenska samhället inte nödvändigtvis behöver ses som den enda förklaringsmodellen. Det finns ungdomar med invandrarbakgrund som har föräldrar med en positiv inställning, men ändå skapar en negativ inställning mot det svenska samhället. När det gäller ambivalenta ungdomar med invandrarbakgrund skiftar deras inställning mot det svenska samhället beroende på kontext. Ofta har de föräldrar vars förhållande till arbetslivet är positiv, där minst en av föräldrar har ett arbete. Det som får dessa ungdomar att bli ambivalenta är att deras omgivning, bland annat umgängeskretsar, skolmiljöer eller särskilda händelser. Attityderna kan då vara både negativa eller positiva beroende på sammanhanget, vilket utgör att ungdomar försätter sig mellan två lojaliteter. Ungdomarna vill vara lojala mot vännerna som alltid ställt upp för dem, därför kan det vara svårt att ha en annan åsikt om bilden av det svenska samhället. Ungdomar med invandrarbakgrund vars inställning mot svenska samhället är positiv förklaras med att deras föräldrar är väletablerade på den svenska arbetsmarknaden och samtidigt strävar efter att uppmuntra sina barn att vara en del av det svenska samhället. Det har i sin tur då en positiv påverkan på ungdomarnas inställningar till det svenska samhället, dessa ungdomar satsar oftast på utbildning, har höga ambitioner och positiv framtidstro. Denna anda och drivkraft saknas dock bland ett flertal ungdomar i marginaliserade områden.

3.3 Teoretiska perspektiv

Uppsatsens analys bygger på följande teoretiska perspektiv som redovisas nedanstående.

3.3.1 Marginalisering och strukturella diskriminering

Marginaliseringen är ett resultat av strukturella mekanismer, inbyggda i socioekonomiska, politiska och rättsliga system och drabbar vissa grupper i samhället (Kamali, 2005). Det finns olika former av diskriminering och för att förstå de problem som är förknippade med etniska ojämlikheter i många europeiska samhällen, t.ex. i Sverige, är diskriminering ett fruktbart begrepp. Diskriminering orsakar bristande integration, social exkludering samt marginalisering. Det finns tre typer av diskriminering, den som är relevant för denna uppsats är den strukturella diskrimineringen. Denna innebär diskrimineringen på samhällsnivå institutionella ordningar, normer och organiseringsformer som indirekt och oftast oavsiktligt diskriminerar personer såväl som gruppen som har en annan etnisk bakgrund. Dessa indirekta former av negativ särbehandling av "de andra" blir legitimerat samt normaliserade i samband med den strukturella diskrimineringen. Acceptansen av diskrimineringen baseras på rådande ideologier, handlingsmönster samt handlanden som kanske inte syftar till att diskriminera en särskild grupp men i praktiken innebär organiserad social exkludering i vissa grupper. Detta i anknytning till att vissa möjligheter berövas samtidigt som uppkomsten av eventuella hinder kopplad till individens etniska bakgrund uppstår. Den strukturella och institutionella diskrimineringen skapar en ordning som blir normaliserad, organiserad och av vardaglig form. På liknande sätt är den strukturella samt institutionella diskrimineringen etniskt neutraliserad men resulterar i särskiljande och negativ särbehandling. Denna negativa särbehandling har dessutom en skadlig effekt på individer med annan etnisk bakgrund. I samband med detta gynnas majoritetssamhället av privilegier och maktposition som kan förstärka utsatthet för den underordnade gruppen (de los Reyes & Kamali, 2005).

3.3.2 Vardagsdiskriminering

De los Reyes & Wingborg (2002) beskriver att vardagsdiskriminering uppstår och fortgår i olika delar av samhället, t.ex. i arbetslivet, boende, skolor och andra samhällsinstitutioner. Vardagsdiskriminering kan tolkas och definieras som en process av praktiker som vidmakthåller ett komplext system av underordning och överordning, där vissa grupper favoriseras medan andra missgynnas. Detta kan kopplas till att ungdomar bosatta i marginaliserade områden upplever att de möter väldigt många hinder. Därmed handlar diskriminering i första hand om maktrelationer som skapas i en hierarki i det stora samhället. Det är således strukturer som genomsyrar samhället som tillåter diskrimineringen. Det förekommer också en annan form av diskriminering baserat på kön, funktionshinder, religion, etc. Debatten om diskriminering i dagens samhälle har en snäv fokusering där problemet med integration läggs hos personer med en annan etnisk bakgrund, vilket leder till att åtgärder och satsningar riktas till individer som upplever sig diskriminerade. Detta utgör således en gemensam bakgrund som förklarar de problem som personer med annan etnisk bakgrund har i det svenska samhället, utan att ifrågasätta det etablerade systemet. Diskrimineringen kan se olika ut i olika sammanhang och i olika grupper. I Sverige anser ett flertal individer att arbetsmarknaden är rättvis och icke diskriminerande mot personer med en annan etnisk bakgrund än etnisk svenskar. Medan ett flertal personer med en annan etnisk bakgrund är övertygade om att det finns diskriminering på arbetsmarknaden, skolor och bostadsområde. Åtskilda uppfattningar förstärker ytterligare föreställningar kring ett "vi och dem". Uppfattningen att diskriminering går genom fenotypiskt drag, d.v.s. att ungdomar med en annan etnisk bakgrund talar dålig svenska eller har ett annorlunda efternamn är för en del ett problem de har erfarenhet av.

Goffman (2011) beskriver att begreppet stigma kännetecknas av något som upplevs som nedsättande av en individ. Författaren delar upp stigma i tre olika kategorier, kroppsligt synbara stigma, stigma som karaktäriserar individen och den tribala

stigma som är kopplad till "ras", etnicitet och religion. Samhället konstruerar och bestämmer vilka kriterium som avgör vad en grupp av individer ska hamna i för kategori. De individer som inte lever upp till de förväntningar och regler samhället, blir i samband med detta stigmatiserade. Vid första anblicken av en främmande individ bildas undermedvetet en uppfattning av personen, sedan placeras individen in i ett socialt fack, exempelvis att ungdomar som har bor i marginaliserade områden i Sverige är kriminella. Utifrån de första intrycken formas föreställningar kring personens egenskaper och beteende. Individer kategoriseras utifrån vissa kännetecken, i samband med att ha ett avvikande utseende blir individen stämplad som annorlunda och utsätts då för ett stigma. Den tribala stigmatiseringen är den som är mest intressant i denna studie, då den berör ungdomar som lever i ett marginaliserat bostadsområde. Ett flertal ungdomar bor i dessa marginaliserade områden och omfattas av ett utanförskap och stigmatisering i relation till det övriga samhället.

Då studien fokuserat på ungdomars upplevelser av marginalisering när det gäller vilka strukturella diskrimineringar de stöter på i samhället är det viktigt att återigen poängtera att jag har valt att analysera och dra slutsatser utifrån ungdomarnas utsagor i sin helhet.

4. Resultatredovisning och analys

Följande avsnitt redovisar och analyserar intervjupersonernas utsagor utifrån deras individuella erfarenheter av att vara ungdomar som är bosatta i marginaliserade områden i Sverige. Deltagarna består av fem killar och två tjejer. För att på bästa möjliga sätt ta hänsyn till konfidentialitetskravet använder jag fiktiva namn, dvs. de namn som används i resultatredovisningen och analysen är inte intervjupersonernas riktiga namn.

4.1 Upplevelser av marginalisering och strukturell diskriminering

Ungdomar som bor i marginaliserade områden i Sverige beskriver sina erfarenheter och upplevelser av att vara stigmatiserad samt social exkluderad i samhället de lever i. En av intervjudeltagarna illustrerar de föreställningar som majoriteten av ungdomarna har gentemot det omgivande samhället.

"Jag tror mycket handlar om, att man bor just en samma område blir det automatisk att man har samma problem. Om det är dåligt väder i Sverige, det är dåligt väder för mig och dig eller om det är soligt i USA det är bättre där. Låt och säga detta påverkar att det inte finns samma utbildning här som Stan och man behöver åka dit, för att hämta utbildningen"(Tomas).

Kamali (1999) anser att ungdomarnas föreställning av det svenska samhället är negativ. Att personer med invandrarbakgrund har missgynnande ställning i samhället beror på den strukturella och institutionella diskriminering som förekommer på arbetsmarknaden, i utbildningssystemet, i det politiska systemet, inom massmedia samt i socialtjänst.

Kamali (2005) menar att segregation mellan olika grupper i samhället har varit en del av både de förmoderna och de moderna samhällena världen över. Att ungdomar som bor i marginaliserade områden misstror samhället beror på deras personliga upplevelser och erfarenheter. På grund av socioekonomiska och i vissa fall sociokulturella skillnader föreställningen att det är ungdomarna själv som utgör problemet snarare än en socialt exkluderande omgivning. En sådan omgivning kan leda till att man ställer lägre krav på sig själv och på så sätt inskränker sin egen makt att påverka sitt eget liv. Även kollektiva föreställningar i ett samhälle påverkar, dock inte bara hos minoritetsgrupper som framställs på ett sätt utan i högre grad majoritetens bild av dessa ungdomar som bor i marginaliserade områden.

En annan ungdom, Mohamed illustrerar hans livssituation som exkluderande och uteslutande. Han berättar att han har en utbildning som snickare, men har inte kunnat etablera sig på arbetsmarknaden än. Arbetslösheten har gett honom en livssituation som genomsyras av en marginalisering och stigmatisering som även

drabbat hans familj. Att familjen bor i en liten en rumslägenhet, placerade av socialtjänsten har också påverkat Mohameds liv. Han är frustrerad över familjens boendesituation och ger hans syn på orsaken till marginalisering och exkluderingen där han befinner sig i idag.

"Ja, faktiskt om man ska vara ärlig och som de brukar säga om man har fel efternamn man kommer inte in i samhället. Jag tycker inte att jag har fel efternamn. De tycker att vi har fel efternamn på grund av att vi kommer ifrån ett annat land så är det mycket svårare att skall komma in i samhället. Det var mycket svårare just för mig, jag har kämpat så mycket för att kunna skaffa mig ett jobb och boende men jag inte har lyckats med än"(Ahmed).

Kamali (2006) menar att det kan vara problematiskt att ha "fel" efternamn, i jämförelse med majoritetssamhället vid jobbsökande. Det är svårt att komma till intervju på grund av diskriminering och utsorteringar av "svenskhet". När han med namnet Mohamed söker en tjänst, då är det högst sannolikheten att han inte blir kontakta alls eller att arbetsgivare säger att de återkommer när det är aktuellt med intervju, vilket ofta dröjer eller inte händer. Detta visar på svårighetsgraden för de som anses ha "fel" efternamn vid jobbsökande. Mohamed är ett exempel på att ungdomar från de marginaliserade områdena drömmer om en lyckad framtid och vill gärna förverkliga sina drömmar, men stöter på väldigt många motsättningar på vägen.

"Jag var en duktig friidrottare och vann flera gånger. Jag var lika snabb som Usain Bolt som var min förebild då och hade en bra framtid. Men tyvärr satt stopp på grund av min livssituation som bostadslös och arbetslös"(Mohamed).

Det visar sig att en stor andel ungdomar stigmatiseras och befinner sig i samhällets utkanter och utanför den nationella gemenskapen. Debatten kring etnisk diskriminering bör ta människors erfarenheter på allvar och tillvarata den kunskap som dessa har gällande diskriminering (Kamali, 2006). Enligt Mohameds berättelse upplever han att han inte fått tillräckligt med stöd och hjälp från samhällets håll,

vilket skulle ha underlättat och varit betydelsefull för honom för att kunna fullfölja sina drömmar. Det är viktigt att ungdomar som bor i marginaliserade områden får acceptant och fullt medlemskap i det övriga samhället (ibid).

Richel är uppväxt i Tensta och hon läser sista året på gymnasiet naturvetenskapsprogrammet. Hon försöker att besvara vad som gör att ungdomar som bor i marginaliserade områden i Sverige känner sig socialt exkluderande.

"Jag känner att det är segregation, jag känner att vi inte är eller känner oss som en del utav den svensk samhället, om jag kan få säga så, det är mer att "det är ni och Vi" inte vi tillsammans, hur vi ska vi kunna stå mot dem här utmaningar, liksom det skiljer oss väldigt mycket"(Richel).

Att segregation utgör en del av social exkludering, exempelvis att det i Europa finn en etnisk segregation, i synnerhet vad gäller boende, har uppmärksammats mycket på senaste tiden i form av diskussion om relationen mellan den postkoloniala immigrationen och den postindustriella ekonomiska omstruktureringen. Detta handlar om försvagningar gällande individers levnadsförhållanden som upplever segregationen och sociala exkluderande. Vidare påverkas individer av den transformerings av kulturell logik eller ekonomisk utsatthet som vuxit fram. Grundläggande för människors sociala exkludering i samhället ligger i en avsaknad av fungerande politik som inriktar sig på dessa marginaliserade områden (Kamali, 2005).

Ungdomarna som lever i dessa utsatta områden präglas av en värld som genomsyras av en marginaltillvaro och utanförskap. Det är svårt för skolan att erbjuda en ingång till det övriga samhället. Detta i koppling till att ett flertal ungdomar är utan behörigheter för att söka vidare till de utbildningar de skulle vilja, vilket i sin tur skulle skapa möjlighet till en delaktighet i det övriga samhället.

"Jag har gått ut gymnasiet på byggprogrammet och just nu arbetar inom bygg branschen som sanerare och det går bra för mig"(Ahmed).

Enligt Kamali (2005) beskrivs det att ungdomar med en annan etnisk bakgrund stöter på diskriminering när de upplever att lärare och studie- och yrkesvägledare har en förutfattad uppfattning om dem. Ungdomar med en annan etnisk bakgrund hänvisas rutinmässigt till yrkesförberedande linjer i stället för till teoretiska studier. De flesta intervjupersoner nämner att de upplever marginalisering, strukturell diskriminering och vardagsdiskriminering som orsaken till den sociala exkluderingen och grundas i att man saknar lika förutsättningar i olika sammanhang, samt att man besitter en missgynnande maktposition i samhället.

4.2 Hinder för att lämna marginaliseringen.

Ungdomarnas upplevelser gällande hinder att lämna sitt marginaliserade bostadsområde är mångsidiga. När ungdomar söker arbete möter dem diskriminering från arbetsgivares sida. I Sverige anser ett flertal individer att arbetsmarknaden är rättvis och icke diskriminerande gentemot individer med en annan etnisk bakgrund. Enligt Kamali (2006) anser många ungdomar med en annan etnisk bakgrund att det finns diskriminering på arbetsmarknaden. Åtskilda uppfattningar förstärker föreställningar kring ett "vi och dem".

"Jag tror att en av viktigaste grejer är att man ska bortse offer mentalitet hos ungdomar som har boende i marginaliserade områden i Sverige. Där de upplever en underordnings ställning jämför sina jämna åriga etniska svenska pga. socioekonomiska stillståndet. Visst det kan de ha rätt till att tänka på det sättet, det är ju så att familj inte har lika bra ekonomisk ställning. Om man jämför Gottsunda och Danderyd eller Lidingö också vidare. Att slutändan är man ansvarig för sin egen väg till livet och jag tror det något som saknas hos ungdomar i förorten"(Roble).

Boendesituation är ett annat hinder som utgör en begränsning för ungdomars möjligheter att vara självständiga och kunna flytta från sina föräldrar i tidigt skede. Ett eget boende har en central betydelse för varje människa. Det finns en rad hinder

som stoppar ungdomar att få tag på en bostad, en del hinder beror på hyresvärdens krav och politiska styr för vissa grupper i samhället (Kamali, 2005).

En av intervjupersonerna fortsätter att illustrera, för vad han själv tror, att hindret kan bero på och hur kan det påverkar ungdomars chanser att komma ut ur utanförskapet. Enligt intervjupersonen tror sig att problemet är inte bara individnivå mikronivå utan den ligger även på samhällsnivå där området man bor i kännetecknas som ett område som "andra" bor och långt ifrån "oss". Hindret är samhällets syn på "de andra" som bor i marginaliserade områden i Sverige, även om individen flyttar till ett annat område med majoriteten etnisk svenska finns en risk för en bestående social exkludering och särbehandling.

"Det är faktiskt så, att jag har inte bara bott i Rinkeby, stället bodde jag olika områden Stockholm. Det är ingen skillnad än de bara kollar den person du är och inte vart du bor. Det skulle inte göra mig någon skillnad om jag har bott i Östermalm eller om jag bor i Rinkeby. Jag heter fortfarande det jag heter och jag har ett efternamn som inte tillhör till majoritetssamhället"(Mohamed).

Mohamed utsaga illustrerar frustration över den ekonomisk situation som gör det svårt att kunna bestämma sig vart man i framtiden skall bo. Innan han/hon tänker sig att flytta från i dessa områden bör han/hon ha en ekonomisk trygghet och kunna betala hyra. Denna oro ökar ungdomarnas känsla av att vara andra klassens medborgare och tillhörande av "dem andra". Detta kan vara en av orsakerna till att ungdomar inte kommer ut ur de marginaliserade områdena, då de inte känner att de har verktyg eller förutsättningar till ett annat liv (Kamali, 2006). Majoriteten av intervjupersonerna berättar att hinder som de stöter på, är ett påtagligt problem och är oundvikliga. Vidare upplever ett flertal ungdomar att det inte spelar någon roll vart i Sverige man bor, så länge man har ett främmande namn är det svårt att bli en del av majoritetssamhällen.

4.3 Möjligheter för att lämna marginaliseringen

De fördomar och den negativa attityd som de flesta ungdomarna stöter på i många sammanhang är alltså ett problem som ligger på samhälls, grupp och individnivå. Ungdomarnas utsagor presenterar här vilka möjligheter de anser sig ha att motverka marginalisering och lämna marginaliserade områdena. Majoriteten av ungdomarna berättar att möjligheterna ligger i att de vill nå sina framtidsutsikter, möjligheter och rättvisor när det kommer till utbildning, arbete och andra samhällsengagemang. Genom att överföra såväl kunskap som sociala förmågor når ungdomarna en insikt i deras egen livssituation vilket ökar möjligheterna för en förändring. Vidare beskriver Kamali (2005) att ungdomarna behöver ta makt över sitt eget liv och förverkliga sina drömmar om de skall lämna marginalisering, utanförskap, fattigdom och bostadssegregation. Således beskrivs det att alla insatser som tilldelas dessa ungdomar skall vara individanpassade (Kamali, 2005).

"Svenska samhället kommer alltid försöker trycka ner oss, jag ser att invandrare räknas som en grupp som blev in slängt i vissa områden som det visas i dokumenten inifrån, " Bränn en bil få ett jobb". Sluta aldrig att kämpa för att de kommer att alltid trycker ner dig och om du låter dem trycker ner dig, kommer du inte blir något, utan tar upp dig, kämpa, gå i skolan och gör allt som ligger på din makt och kämpa för att bli någon och visar dem, att de hade fel om dig"(Abbe).

Intervjupersonernas berättelser illustrerar vad de anser sig behöva för att lämna marginaliseringen och integreras i det övriga samhället. Det finns en viktig uppfattning om att skolan tillhandhåller en världsbild som många ungdomar, som är bosatta i marginaliserade områden inte känner till. Förutsättningarna för att ungdomar skall etablera sig i det svenska samhället beror därför delvis på hur de lyckats under deras skolgång (Kamali, 2005).

"Jag tror att det handlar om kultur och delaktighet. Jag skulle kunna säga om redan i utbildningen i väldigt tidiga år så kan man använda praktiska utbildningar för att

ungdomarna förstår deras roll i samhället och kanske får dem mer engagerad att få något slags motivation och tydlighet i samhället, där ingen ska kännas någon separation som ledes till utanförskap”(Roble).

De los Reyes & Kamali (2006) beskriver att den strukturella diskriminering hindern har en negativ påverkan för att vissa gruppen skall kunna delta gemenskapen på lika villkor och få samma rättigheter samt möjligheter. Dessa lika rättigheter och möjligheter för alla människor skall gälla alla, oavsett bakgrund eller härkomst. Dessa ord existerar till stor del endast på pappret och är inte fullbordade i verkligheten. En av intervjupersonerna illustrerar att man aldrig skall jämföras med en etnisk svensk person, då han menar att han som bor i ett marginaliserat område inte har samma möjligheter.

”Enligt svensk lagen står det, alla har samma rättigheter och möjligheter, men den existerar inte. Det här måste jag tänka på att landet tillhör till etnisk svenska och man kan aldrig jämföra en invandrare och en etnisk svensk. Men det finns chans att komma långt om vi vill och vi invandrare måste också erkänna, vi gör ingenting och det känns att vi bara pratar utan att göra något av saker. Sverige är ett bra land”(Mohamed).

Sammanfattningsvis illustrerade ungdomarna svårigheter för att inkluderas i svenska samhället, dock att det finns en vilja och intresse. Ungdomarna bör inte bära en offermentalitet, utan istället jobba för sin väg ut ur marginalisering till en bättre livssituation.

Intervjupersonernas berättelsers analys bygger på marginalisering, strukturella diskriminering och vardagsdiskriminering som grundas och skapas i olika sammanhang i samhället. Intervjupersonerna illustrerar deras upplevelser av social exkludering och de strukturella diskrimineringar som de möter när de söker ett arbete och en bostad. Detta tillsammans med att den strukturella diskrimineringen bygger på föreställningar om individer i marginaliserade områden är negativa leder till social exkludering och marginalisering. Vidare är vardagsdiskrimineringen ett

föreliggande hinder för ungdomarna som bor i dessa områden. Ett flertal av intervjupersonerna beskriver hur de strävar efter att anstränga sig och förbättra sina livssituationer till det bättre. Med koppling till den omfattande vardagsdiskrimineringen som ett flertal ungdomar upplever, återfinns ett hinder att utvecklas samt delta i samhällsgemenskapen. Majoriteten av intervjupersonerna visar tydligt de har väldigt många drömmar och önskningsgällande sin framtid och sitt liv. Slutligen är det av stor relevans att lyfta fram de strukturella hindren som påverkar dessa ungdomars möjlighet att få ett bättre liv. Insatser bör göras på samhällsnivå, då de flesta ungdomarna visat på en inre vilja att motverka marginalisering och att lämna dessa marginaliserade områden.

5. Diskussion

Denna studie syftar till att belysa ungdomars upplevelser av marginalisering i några marginaliserade områden i Sverige samt dessa ungdomars möjligheter att motverka social exkludering och marginalisering. Studien visar vilka hinder och möjligheter dessa ungdomar upplever för att lämna denna sociala exkludering och marginalisering och bli en del av samhället. En speciell fokus har lagts på att undersöka marginaliseringen utifrån olika perspektiv i allmänhet och den marginaliseringskultur, strukturella diskriminering och vardagsdiskriminering som kännetecknas av ungdomarnas dåliga band med övriga samhället i synnerhet på arbetsmarknaden och kunna välja sin bostad vart som helst i Sverige. Det är viktigt att konstatera att ungdomarnas situation, gällande de svårigheter som inträffar när de väljer sysselsättningar som motsvarar deras kompetens. Ungdomar pekar på att det finns en påtaglig strukturell diskriminering som gör att de inte känner sig delaktiga i gemenskapen.

Framväxten av nyliberalismen som inneburit ökad privatiseringar och en nedläggning av välfärdsstaten har gett en grund till ökad ojämlikhet och marginalisering, vilket i sin tur har förstärkt den strukturella diskrimineringen. Detta

har främst drabbat ungdomar boende i marginaliserade områden. Den svåra livssituationen hos fattiga och låginkomsttagare i marginaliserade områden har utbredd sig i form av nedskärningar, reduceringar av välfärdstjänster och avveckling av offentliga verksamheter. Personer som bor under sådana sociala förhållanden upplever många gånger känslomässig värdelöshet, hopplöshet och underlägsenhet. Nedlagda fritidsgårdar i dessa områden har skapat rastlöshet hos ungdomar och frustration över att tillhöra "dem andra". Ett flertal ungdomar boende i marginaliserade områden saknar meningsfulla fritidsaktiviteter på grund av sin socioekonomiska situation.

Det finns påtagliga hinder som gör det svårt för ungdomarna att lämna den sociala exkluderingen. Samhället bygger barriärer så att vissa grupper hamnar i en underordnad position och vissa i en överordnad. Ungdomar som bor i dessa områden behöver förändra sin livssituation till det bättre. Dessa ungdomar borde ges möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Det finns en vilja hos majoriteten av ungdomarna att delta i samhällets gemenskap och vara en god medborgare.

Den rumsliga och sociala separationen av ungdomarnas boende i marginaliserade områden är en del av den strukturella diskrimineringen som reproducerar ojämlika maktförhållanden och förstärker marginalisering av "vi och dem" tänkande. Mångkulturella skolor i marginaliserade områden är ett exempel på etniska, rumsliga och sociala separationer av elever med invandrarbakgrund där dessa isoleras i stigmatiserade skolor och separeras från majoritetssamhället. Denna form av strukturell diskriminering ger direkta följder för ungdomar med invandrarbakgrund boende i marginaliserade områden, vilket i sin tur leder till att dessa skolor visar sämre resultat jämfört med andra skolor i landet. Genom att bryta den rumsliga och sociala separationen av ungdomar möjliggör detta en ökad delaktighet och interaktion med majoritetssamhället. Detta skapar förutsättningar för ungdomar att etablera positioner och tillskriva sig privilegier som majoritetssamhället fogar över. Detta bryter också den etniska och sociala

polariseringen i samhället vilket reducerar "vi och dem" tänket. Detta är en del av de mångsidiga orsakerna till att man hamnar utanför den sociala gemenskapen och saknar inflytande i sina marginaliserade områden. Ett flertal ungdomar känner sig inte heller välkomna eller accepterade i det svenska samhället och tvingas därmed söka tillhörighet i andra sammanhang. Många upplever till och med att familjens normer och värderingar inte är fungerande i den svenska kontexten.

I samband med de senaste upploppen beskrivs detta som ett sätt för hur ungdomars att visa sitt missnöje och frustrationen gentemot det svenska samhället. Samtidigt som myndigheters agerande i dessa händelser har förstärkt diskrimineringen i form av att man talar om att problemet ligger där "dem andra" bor, vilket på sikt ökar utanförskapet. Konsekvenserna blir att ungdomar i dessa marginaliserade områden ytterligare blir stigmatiserade och offer för en social konstruktion. Detta resulterar i att det skapas en ökad marginalisering som förändrar det sociala arbetsfält genom att det skapar nya sociala problem. Enligt min mening finns en utbredd kunskap kring denna problematik, dock anser jag att det sociala arbetet bör arbeta på djupet med denna problematik, både motverkande och förebyggande. Jag anser att det väldigt viktigt att man skapar en förståelse för ungdomarna som bor i dessa marginaliserade områden, därför är det av relevans att aktiva aktörer som arbetar med dessa frågor ska bo i dessa bostadsområdet för att få ett helhetsperspektiv samt inblick i vilka åtgärder som det bör satsas på. Det är viktigt att inte beskylla ungdomarna för problemen som grundas i marginaliseringen av dessa områden. Vi bör inkludera, förstå samt lyfta fram fungerande insatser och satsa på Sveriges framtid. Samhället har en inneboende komplexitet, som systematiskt utsätter ungdomarna för strukturell diskriminering. Vidare bör forskning samt åtgärder för kunskapsspridning och diskussioner uppmärksammas gällande målgruppen, för att på bästa möjliga sätt inkludera dessa ungdomar i samhället.

6. Referenser

Litteratur

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Commission, E. (2010). *Europeiska unionen*. Hämtat från europa.eu:

[http://ec.europa.eu/employment_social/2010againstpoverty/extranet/About the Year fact sheet_EY2010](http://ec.europa.eu/employment_social/2010againstpoverty/extranet/About_the_Year_fact_sheet_EY2010).

Goffman, E. (2011) *Stigma: den avvikandes roll och identitet* Stockholm; Nordstedts

Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Kamali, M. (1999). *Varken familjen eller samhället: en studie av invandrarungdomars attityder till det svenska samhället*. Stockholm

Kamali, M.(2008). *Racial discrimination*. Institutional patterns and politics

Kamali, M.(2009). *Racial discrimination*. Institutional patterns and politics

Kvale, S. & Brinkmann, S.(2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund:

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Studentlitteratur AB.

Molina, I.(1997). *Stadens rasifiering*. Uppsala

Nihad, B.(1999). *Skolan mitt i förorten*. Umeå/Växjö.

Reyes, P. och Wingborg, M. (2002) *Vardagsdiskriminering och rasism i Sverige*.

Trelleborg: Integrationsverket.

Sernhede, O. (2002). *Alienation is my nation: hiphop och ungdomar mäns utanförskap i Det nya Sverige*. Stockholm: Ordfront förlag.

Artiklar

Jönsson, J., & Kamali, M. (2012). *Fishing for development: A question for social work*. *International Social Work*, 55(4) 504–521.

Sernhede, O.(2013). *De ökande klyftorna är chockerande*. Hämtad den 08 dec 2014 från www.svd.se.

Statistiska Central Byrån(2011). *Tid i Sverige viktigt för skolresultat*. Hämtad den 02 dec 2014.

Statistiska Central Byrån (2013). *Flera i Sverige i risk för fattigdom*. Hämtad den 11 maj 2015.

Wacquant, L. (1996). *The Rise of Advanced Marginality: Notes on Its Nature and Implications*. *Acta Sociologica*, 39(2), 121-139.

Offentliga Publikationer

Offentliga Publikationer.

SOU 2005:69. (2005). *Sverige inifrån: Röster om etnisk diskriminering*. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

SOU 2005:41. (2005). *Bortom vi och dom: teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering* . Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

SOU 2006:73. (2006). *Den segregrande integrationen: Om social sammanhållning och dess hinder*. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

Bilaga 1

informationsbrev

Informationsbrev och förfrågan om medverkan i en studie om ungdomar, marginalisering och socialt arbete

Hej,

Mitt namn är Hirey Roble och jag är socionom student på Mitt Universitetet i Östersund. Jag går på termin 6 och har börjat skriva min C-uppsats. Syftet med studien är att genom intervjuer med ungdomar boende i marginaliserade område, få ökad kunskap om orsaker till marginalisering och ungdomars möjligheter att lämna den. Min önskan är att komma i kontakt med 6-8 ungdomar(18-29 år), boende i ett marginaliserat område som har kunskap om och erfarenhet i dessa frågor.

Hela intervjun behandlas konfidentiellt, vilket betyder att den aidentifieras och att materialet bevaras i säkerhet samt efter studiens fullföljande raderas.

Respondenternas deltagande är frivilligt och de har som respondenter rätt att när som helst avbryta sin medverkan eller välja att avstå från att svara på frågor under intervjun. Studieresultatet kommer att publiceras i form av en C-uppsats vid avdelningen för socialt arbete vid Mittuniversitetet i Östersund.

Jag planerar att utföra intervjuerna i slutet av november 2014 eller första veckan i december eftersom jag inte har så mycket tid, men jag är självklart flexibel och öppen för andra förslag på tider.

Min förhoppning är att med denna studie bidra till ökad förståelse och kunskap om ungdomars levnadsvillkor i marginaliserade områden.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga:

Hirey Roble

3. Intervjuguiden

Bakgrundsinformation för att analysera och besvara uppsatsens huvudfrågor:

1. Kan du berätta lite om dig själv, din utbildning, arbete, vad gör du på fritiden etc.?
2. Vilket(a) arbete har dina föräldrar idag? Vad jobbade de som i sina tidigare hemländer? (om de inte födda i Sverige).
3. Kan du berätta om du har någon utbildning både högstadiet, gymnasiala och högskola utbildning samt yrkesutbildning?
4. Berätta om din boende situation, om du bor med familjen eller ensam med egen bostad?
5. Kan du berätta om din arbetssituation?
6. Känner du att du kan välja dig vilken utbildning du vill?
7. Kan du välja sysselsättning motsvarande din kompetens?
8. Tycker du att du behandlas lika som dina jämnåriga med svensk bakgrund?
9. Har din etniska bakgrund någonsin påverkat dig negativt?
10. Har din könstillhörighet någonsin påverkat dig negativt? Har ditt boende påverkat dina chanser till utbildning, arbete, eller andra samhällsengagemang?
11. Kan du berätta om det finns problem som gör dig svårt för att inkludera i samhället eller om du upplever att du blir diskriminerat på grund av din utländska bakgrund?
12. Vilka faktorer tror du har marginaliserade område som Tensta bidragit till att du är där du är nu?
13. Vad tror du att ungdomar skulle behövas för att kunna förändra sin livssituation till det bättre?

14. Kan du berätta om du haft någon förebild i så fall den förebilden har påverkat ditt liv?
15. Berätta lite om dina vänner och kompisar och hur ni umgås och vad ni gör under fritiden?
16. Hur kan du påverka politiskt beslutsfattande i området/samhället?
17. Lika rättigheter har vi alla, men inte lika möjligheter, vad tror du behövs att boende i marginaliserade områden får lika möjligheter som andra som inte bor i dessa områden?
18. Hur kan lika möjligheter mellan personer med invandrarbakgrund och personer med svensk bakgrund uppnås?
19. Tycker du att politiker, kommunen, polisen och andra myndigheter lyssnar på ungdomar från dessa områden?
20. Vad anser du om upproren och bränderna i Tensta?
21. Hur anser du uppväxten i Spånga- Tensta har påverkat ditt liv?
22. Hur kan du identifiera dig med svenska samhället?
23. Hur ser din framtidsplan ut, skulle du bo kvar i Tensta eller tänker du på att flytta från området?
24. Vilka råd du skulle ge de andra ungdomar som bor i detta område att förändra sina liv till det bättre?